

Synthèse : Mythes et héros

המושג מיתוסים וגיבורים למדנו שלמה מנחם: היוגרפיה של יוסף טרומפלדור, שיר של חנה סנש: "למות צעירה" ומכתב שכתב אלי כהן לאישתו נאמיה שזה קרה לפני שאלה לראובן. למדנו שקיימים סוגים שונים של גיבורים אך לכולם יש נקודות משותפות: הם גיבורים ואמיצים, הם גם אנשים רגישים. בהיסטוריה המודרנית של העם היהודי חיו גיבורים שונים שתרמו כל אחד ואחת לעם היהודי.

הביוגרפיה של יוסף טרומפלדור, למדנו על צעיר יהודי שהיה קצין בצבא הרוסי שנלחם נגד היפנים בגליפולי ואיבד את ידו השמאלית ב-1902 (אלף תשע מאות ושתיים). אחרי שנפל בשבי היפני הוא הקים חוג ציוני בקרב החיילים היהודים. לאחר שחזר לרוסיה הוא קיבל אותות חייל מצטיין, כבר אז הוא נחשב לגיבור.

לאחר מלחמת העולם הראשונה חולק שטחה של ארץ ישראל, בין בריטניה וצרפת. אזור הגליל המזרחי, נכלל בתחום השלטון הצרפתי. הערבים התנגדו לכך, הם רצו להכיל את האזור הזה בתחום השלטון הערבי, שמרכבו היה צמשק.

בתוך שטח המריבה היו 4 ישובים יהודיים: מטולה, תל-חי, כפר גלעדי וחמרה.

ב-1 במרץ 1920 (אלף תשע מאות ועשרים) טרומפלדור אבד בתל-חי עם חבריו. הונו ארבים חמושים הקיפו את חצר תל-חי ובהמשך התנהל קרב שבו נהרגו 6 לוחמים.

קבוצה של מנהיגי הערבים ביקשה להיכנס לחצר כבי לבודק שחיללים צרפתים אינם מתחבאים בה. למספר ערבים ניתנה רשות להיכנס, והם ניצלו אותה לניסיון התקפה על החצר.

טרומפלדור הורה לירות על הערבים ופרץ קרב יריות. מי הצטרפו

לקרבה המוני הצרביים שצרו אל החצר מבחוץ, והתחוללה מצרכה כבדה. טרומפלדור ויצקב טוקר ניסו לחצות את החצר כדי לעסור את השער הפתוח אליה, אך הצרביים יורים ופוגעים בהם, והם נפצעים פצעי מוות. הלחימה סביב חצר תל חי בי"א באר נמשכה עד רדת החשכה רק אז יצאו לתל חי אנשי תגבורת מנטאלה ומכפר גלעזי, עם רופא. טרומפלדור ושאר ההרוגים והפצועים האחרים פונו לכפר גלעזי. הרופא ציווח, כי לפני מותו אמר לו טרומפלדור: "אין צבר. טוב למות בעצ ארצנו".

מיתום תל-חי נוצר על ידי הצם ומנהיגיו. הוא צמח כביטוי של הצהרות היישוב עם המצטיים, גיבורי המופת, ושל הצרכה למצטיהם. לכך שהצטו לחלום ולממש את החזון הציוני של ההתיישבות בארץ ישראל. על סיפור תל-חי ומותו של טרומפלדור ישנן מספר גרסאות, לא היה מיצא מדויק מה בדיוק קרה שם. האיפור היה מנותק. חוסר הפרטים ברורים מהווה כר פורה להתפתחות המיתוס.

חנה סגס נולדה ב- 17 ביולי 1921 בהוצפסט, בירת הונגריה. חנה בילדותה סבלה לעתים מתופעות אנטישמיות, לכן כשהגיעה לגיל 18 בשנת 1939 עלתה לארץ. בארץ חנה למדה שנתיים בבית ספר חקלאי בנהלל. לאחר לימודיה הצטרפה לקבוצת צעירים שהקימו את קיבוץ שדות ים ליד קיסריה. לחנה לא היה קל בקיבוץ. הצבאות שהוצאו לה בקיבוץ לא משכו את ליבה, והיא השתוקקה לכתוב. עם הזמן גברו בה רגשות בדידות, חסר וחוסר נחת. לכן החליטה לפנות לפעילויות אתגרות חדשות.

בהקשר הזה היא כותבת את השיר "למות צעירה" בה היא מביעה את רצונה להצטרף לצנחנים יהודיים ולהציל את אחיה בהונגריה. השיר הזה היא מוצאת מהסכנות שיש במשימה הזאת. בכתיבת מילות השיר היא כבר מביעה את רצונה להקריב את חייה למען הצם שלה.

חנה פנתה לארגונים שארגנו פאולות הצלה של יהודים באירופה, כפי להשתתף במאבק למען הצלת יהודים. ה- 1943 אברה מבחנים וביקורת והתקבלה כמתנדבת לקבוצת צנחנים ששימתם הייתה לצנח אל ארמת אירופה במהלך מלחמת העולם השנייה. במרץ 1944 צנחה חנה עם חבריה בקרוואטיה, ליצ הגולא ההונגרי. שם הם שהו שלושה חודשים בתקווה לסיוע של הפרטיזנים המקומיים. בקבוצה הצנחת התאורר ויכוח אם לבלע את המשימה או אם לבקו בה ולהיכנס להונגריה אלמ התאוצות המנויות, שהיו הפרטיזנים אמורים לספק. חנה הייתה משוכנעת בצאתה שיש לבקו במשימה. היא חצתה את הגולא ביוני 1944. מיד לאחר מכן נתפסה ע"י חיילים הונגרים ונשלחה לכלא בבודפשט. היא הוצגה לבין באשמת ריאל וכאזרחית הונגריה עס בהגיחה במולדת. חנה כפרה בהאשמות שכן לא ראתה עצמה הונגריה אלמ ארץ-ישראלית. היא נלחמה אל זהותה זו למרות שיצה שהיא מסכנת עצמה בעונש מוות. ההונגרים כפי אלמחוף אפשרו למאמ של חנה לפגוש אותה בכלא, חנה לא נכנעה ולא שינתה את טענותיה .

ה- 7 בנובמבר 1944, כשהיא בת 23, הוצאה חנה סגש להורג . עס כאן אנחנו לומדים אל נחישות של גיבורה צעירה שהפכה למיתוס.

במסמך השלישי אנחנו למדנו אל אלי כהן שנולד ה-1924 באלכסנדריה שבמצרים. בשנת 1944 הצטרף אלי כהן לתנועה הציונית. ה-1957 אלה לישראל והתגורר בהת יס. הוא עסק בהנהלת חשבונות, וה-31 באוגוסט 1959 נשא לאשה את נחיה, אלה מציראק.

במאי 1960 גויס אלמחוף המוציען של צה"ל, והוכשר כמרגל. ה-1961 נשלח לארגנטינה, שם נבנתה לו צמות סוחר ארבי, של מהגר מלבנון, בשם כאמל אמין תבאת. כהן התייצב עם הקהילה הצרובית המקומית.

ה-1962 אבר למשק, ושכר גירה בסמוך למטכ"ל הסורי. הוא בנה לו שם

של איש עסקים, והתייחד עם אנשי צבא ועם אישים מהצמרת הסורית, איתם טייל ברחבי סוריה. באמצעות קשרים אלה אוסף אלפי כהן מיצא רב, אל-פי הנחיות מפעיליו המוציין הישראלי, אודות הצבא הסורי וההנהגה הסורית. אחת לחצי שנה יצא לנסיעת עסקים לאירופה, שאיפשרה לו מפגש עם מפעיליו, וביקור אצל משפחתו בהת ים.

בראשית ינואר 1965 נחשפה לזהותו האמיתית של אלפי כהן אל-ידי הסורים והוא נלכד. חוקריו ניסו ללחוץ עליו שימשיך בקשר עם ישראל ויצאיר מיצא כוזה, אך הוא ניצל זאת לשם העברת מסר אל לכיבתו, בקוד שהוכן מראש לשם כך.

אלפי כהן הוצא למשפט במשק, ובשלושה חודשים לאחר שנלכד, ה-18 במאי 1965 הוצא להורג בתלייה בכיכר הציר, לאחר שאלו בתווה מציגים להצילו מונש מוות. במכתב שכתב לאשתו

קודם להוצאתו להורג כתב: "נדיה יקירתי, את רשאית להינשא לגבר אחר למען יהיה טוב ליצינו... אני מבקש שלא תתאבלי על מה שקרה, אלמא תסתכלי אל הצתי...". בנוסף לאשתו, הניח שלושה ילדים.

אלפי כהן נקבר במשק, וצד היום, לאחר קרוב לארבעים שנה, מסרבים הסורים להתיר הבהאתו לקבורה בישראל. העובדה שצדין אין לנו את כל הפרטים אל לכיבתו ואל הצדיות במשק חקירתו בונה מיתוס סביב צמותו.

לאחר שציברנו אל שלושת הגיבורים האלה, אפשר לסכם כך. כל אדם יכול להפוך לגיבור. גיבור יכול להיות גבר או אישה, זקן או צעיר יפה או מכוער...לא משנה הצת שלו אך הוא צריך להיות אמיץ ונדיב, להיות אדם ישר ולאהוב צדק.

Synthèse : Mythes et héros

בנושא מיתוסים וגבורים למדנו שלושה מסמכים : documents
ביוגרפיה של יוסף טרומפלדור, שיר של חנה סנש : "למות
צעירה" ומכתב שכתב אלי כהן לאשתו נאדיה שעה קלה לפני
שעלה לגרדום qu'il soit monté sur la potence.

למדנו שקיימים סוגים שונים différentes sortes של גבורים אך לכלם
יש נקודות משתפות: הם גבורים ואמיצים, הם גם אנשים רגישים.
בהיסטוריה המודרנית של העם היהודי חיו גבורים שונים שתָרמו
qui ont contribué כל אחד ואחת לעם היהודי.

בביוגרפיה של יוסף טרומפלדור, למדנו על צעיר יהודי שהיה
קצין בצבא הרוסי שנלחם נגד היפנים בגליפולי ואבד את ידו
השמאלית ב-1902 (אלף תשע מאות ושתיים). אחרי שנפל בשבי
היפני הוא הקים חוג ציוני cercle sioniste בקרב החילים
היהודיים. לאחר שחזר לרוסיה הוא קבל אותות médailles
מצטיין, כפר אז הוא נחשב לגבור.

לאחר מלחמת העולם הראשונה חלק a été partagé שטחה של ארץ
ישראל, בין בריטניה וצרפת. אזור הגליל המזרחי, נכלל בתחום
השלטון הצרפתי. הערבים התנגדו לכך, הם רצו להכליל
את האזור הזה בתחום השלטון הערבי, שמרכזו dont le centre
דמשק.

בתוך שטח המריבה territoire de la dispute היו 4 ישובים יהודיים :
מטולה, תל-חי, כפר גלעדי וחמרה.
ב-1 במרס 1920 (אלף תשע מאות ועשרים) טרומפלדור עבד
בתל-חי עם חבריו. המוני ערבים חמושים une horde arabe armée
את חצר תל-חי ובהמשך התנהל קרב שבו נהרגו ששה לוחמים.
קבוצה של מנהיגי הערבים בקשה להפגס לחצר כדי לבדוק
שחילים צרפתים אינם מתחבאים בה. למספר ערבים נתנה רשות
להפגס, והם נצלו אותה לנסיון tentative התקפה על החצר.
טרומפלדור הורה a donné l'ordre לירות על הערבים ופרץ קרב
יריות. מיד הצטרפו לקרב המוני הערבים שצרו על החצר מבחוץ,
והתחוללה מערכה כבדה.

טרומפלדור ויעקב טוקר נסו לחצות את החצר כדי לסגור את

השער הפתוח אליה, אך הערבים יורים ופוגעים בהם, והם נפצעים פצעי מות.

הלחימה סביב תצר תל חי נמשכה עד **רדת הנשכה** tombée de la nuit רק אז יצאו לתל חי אנשי **תגברת** renfort ממטולה ומכפר גלעדי, עם רופא.

טרומפלדור ושאר ההרוגים והפצועים האחרים פנו לכפר גלעדי. הרופא דוח, כי לפני מותו אמר לו טרומפלדור: "אין דבר. טוב למות בעד ארצנו".

מיתוס תל-חי נוצר על ידי העם ומנהיגיו. הוא צמח כבטוי של הזדהות הישוב עם המעטים, גבורי המופת, ושל הערכה למעשיהם. לכה **שהעזו** ils ont osé לחלם ולממש את החזון הציוני של ההתישבות בארץ ישראל. על ספור תל-חי ומותו של תרופלדור ישנן מספר **גרסאות** versions, לא היה מידע מדויק מה בדיוק קרה שם. האזור היה **מנתק** isolé. חסר בפרטים **ברורים** clairs **מהנה פר פורה** créée les conditions להתפתחות המיתוס.

חנה סנש נולדה ב- 17 ביולי 1921 בבודפשט, בירת הונגריה. חנה ביילדוטה סבלה לעתים מתופעות אנטישמיות, לכן פשהגיעה לגיל 18 בשנת 1939 עלתה לארץ. בארץ חנה למדה שנתים בבית ספר חקלאי בנהלל. לאחר למודיה הצטרפה לקבוצת צעירים שהקימו את קבוץ שדות ים ליד קיסריה. לחנה לא היה קל בקבוץ. העבודות שהצעו לה בקבוץ לא משכו את לבה, והיא **השתוקקה** désirait ardemment לכתב. עם הזמן גברו בה רגשות בדידות, חסר **וחסר נחת** insatisfaction. לכן החליטה לפנות לפעילות חדשות.

בהקשר הזה היא כותבת את השיר "למות צעירה" בה היא מביעה את רצונה להצטרף לצנחנים יהודיים ולהציל את אחיה בהונגריה. בשיר הזה היא מודעת מהסכנות שיש במשימה הזאת. בכתיבת מילות השיר היא כבר מביעה את רצונה להקריב את חייה למען העם שלה.

חנה פנתה לארגונים שארגנו פעולות הצלה של יהודים באירופה, כדי להשתתף במאבק למען הצלת יהודים. ב- 1943 עברה מבחנים ובדיקות והתקבלה כמתנדבת לקבוצת צנחנים **שמשימתם** dont leur objectif היתה לצנח על אדמת אירופה במהלך

מלחמת העולם השנייה. במרס 1944 צנחה חנה עם חבריה בקרואטיה, ליד הגבול ההונגרי. שם הם שְׁהוּ שְׁלוּשָׁה חֲדָשִׁים בתקנה לסיוע של הפרטיזנים המקומיים. בקבוצה הצונחת התעורר ופוח אם לביטל את המשימה או אם לדבק בה ולהכניס להונגריה ללא התעודות המזיפות, שִׁהוּ הפרטיזנים אמורים לספק. חנה הייתה **משכנעת** convaincu בדעתה שיש לדבק במשימה. היא חצתה את הגבול ביוני 1944. מיד לאחר מכן נתפסה על-ידי חיילים הונגרים ונשלחה לכלא בבודפשט. היא העמדה לדין **באשמת רגול** pour motif d'espionage וכאזרחית הונגריה גם בבגידה במולדת. חנה כפרה בהאשמות שכן לא ראתה עצמה הונגריה אלא ארץ-ישראלית. היא נלחמה על זהותה זו למרות שידעה שיהיא מסכנת עצמה בענש מות. ההונגרים כדי ללחץ אפשו לאמא של חנה לפגש אותה בכלא, חנה לא נכנעה ולא שנתה את **טענותיה** ses allégations .

ב- 7 בנובמבר 1944, כשהיא בת 23, הוצאה חנה סנש להורג. גם כאן אנחנו לומדים על נחישות של גבורה צעירה שהפכה למיתוס.

במסמך השלישי אנחנו למדנו על אלי כהן שנולד ב-1924 באלכסנדריה שבמצרים. בשנת 1944 הצטרף אלי כהן לתנועה הציונית. ב-1957 עלה לישראל והתגורר בבית ים. הוא עסק **בהנהלת השבונות** comptabilité, וב-31 באוגוסט 1959 נשא לאשה את נדיה, עולה מעיראק.

במאי 1960 גיס לאגף המודיעין של צה"ל, והכשר כמרגל. ב-1961 נשלח לארגנטינה, שם נבנתה לו דמות סוחר ערבי, של מהגר מלבנון, בשם **כאמל אמין תבאת** kamal amine tabèth. כהן **התיידד עם** s'est lié d'amitié avec הקהלה הערבית המקומית.

ב-1962 עבר לדמשק, ושכר דירה בסמוך ל**מטכ"ל** matkal (Etat Major) הסורי. הוא בנה לו שם של איש עסקים, והתיידד עם אנשי צבא ועם אישים מה**צמרת** pouvoir (haute sphère) הסורית, אתם טייל ברחבי סוריה. באמצעות קשרים אלה אסף אלי כהן מידע רב, על-פי הנחיות מפעיליו במודיעין הישראלי, אודות הצבא הסורי וההנהגה הסורית. אחת לחצי שנה יצא לנסיעת עסקים לאירופה,

שֶׁאֶפְשָׁרָה לוֹ מִפְגֵּשׁ עִם מִפְעִילָיו, וּבִקּוּר אֶצֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ בְּבֵת יָם.

בְּרֵאשִׁית יָנוּאָר 1965 נִחְשְׁפָה זְהוּתוֹ הָאֲמִתִּית שֶׁל אֵלִי כֹהֵן עַל-יַדֵּי הַסּוֹרִים וְהוּא נִלְכַּד. חוֹקְרָיו נָסוּ לְלַחֵץ עָלָיו שִׁימְשִׁיךְ בְּקִשְׁר עִם יִשְׂרָאֵל וְיַעֲבִיר מִיַּד עַבְדֵי פֹזֵב faux, אֲךֹּ הוּא נִצֵּל זֹאת לְשֵׁם הַעֲבָרָת מִסּוֹר עַל לְכִידָתוֹ, בְּקוֹד שֶׁהוֹכֵן מֵרֵאשִׁי לְשֵׁם כָּךְ.

אֵלִי כֹהֵן הָעֵמֵד לְמִשְׁפַּט בְּדַמְשֵׁק, וְכִשְׁלוּשָׁה חֳדָשִׁים לְאַחַר שֶׁנִּלְכַּד, ב-18 בִּמְאִי 1965 הוּצָא לְהוֹרֵג בְּתִלְיָה par pendaison בְּכִכַר הָעִיר, לְאַחַר שֶׁעָלוּ בְּתֵהוּ מְאֻמְצִים לְהַצִּילוֹ מֵעֲנֹשׁ מוֹת. בְּמִכְתָּב שֶׁכָּתַב לְאִשְׁתּוֹ קֹדֶם לְהוּצָאתוֹ לְהוֹרֵג כָּתַב: "נִדְיָה יִקְרָתִי, אֵת רִשְׁאֵית לְהַנְשֵׂא לְגִבּוֹר אַחַר לְמַעַן יִהְיֶה טוֹב לִילְדֵינוּ... אֲנִי מִבְּקִשׁ שֶׁלֹּא תִתְאַבְּלִי עַל מַה שֶׁקָּרָה, אֲלֵא תִסְתַּכְּלִי אֶל הָעֵתִיד...". בְּנוֹסֶף לְאִשְׁתּוֹ, הֵנִיחַ שְׁלוּשָׁה יְלָדִים.

אֵלִי כֹהֵן נִקְבַּר בְּדַמְשֵׁק, וְעַד הַיּוֹם, לְאַחַר קְרוֹב לְאַרְבָּעִים שָׁנָה, מְסֻרְבִים הַסּוֹרִים לְהַתִּיר הַבָּאָתוֹ לְקַבּוּרָה בְּיִשְׂרָאֵל. הָעֲבָדָה שֶׁעֲדִין אֵין לָנוּ אֵת כָּל הַפְּרָטִים עַל לְכִידָתוֹ וְעַל הָעֲדִיּוֹת בְּמִשְׁךְ חִקְרָתוֹ בּוֹנָה מִיתוֹס סְבִיב דְמוּתוֹ.

לְאַחַר שֶׁדִּבְרָנוּ עַל שְׁלֹשֶׁת הַגִּבּוֹרִים הָאֵלֶּה, אֶפְשָׁר לְסַכֵּם כָּךְ. כָּל אָדָם יָכֹל לְהִפְךָ לְגִבּוֹר. גִּבּוֹר יָכֹל לְהִיּוֹת גִּבּוֹר אוֹ אִשָּׁה, זָקֵן אוֹ צָעִיר, יָפֵה אוֹ מְכַעֵר... לֹא מִשְׁנֵה הַדַּת שְׁלוֹ וְהֵלְאָם שְׁלוֹ אֲךֹּ הוּא צָרִיךְ לְהִיּוֹת אֲמִיץ וְנָדִיב, לְהִיּוֹת אָדָם יָשָׁר וְלֵאָהֵב צְדָק.